

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítónak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Magyar néplélek.

(Dr. L.) A magyar nép erősnek, kirtartónak bizonyul a háborúban. Királyhűség, becsületérzés, kötelességtudás: az ősök harc-késztségével feltámadt erények. Itthon már a háboru előtt fegyelmetlenség, széthuzás, önzés kapott lábra. Földrajzilag és történelmi fejlődésében oly egységes országunkon, mely ezer éven át kelet és nyugat küzdelmeinek ütközőpontja volt, ma a bomlás, a mérgezés veszedelmes tünetei mutatkoznak. A nagy keleti és nyugati birodalmak fajilag lehetőleg egységes tömegekből konszolidálódtak, kultúrájuk, életképességük a faj lelkéből táplálkozik. Magyarország behelyezkedésének első idejétől kezdve jogállam volt. A magyarság őslélekének idegen talajba, idegen környezetbe plántálódott faji egyéniségét, frissességét, eredetiségét feláldozta, belső és külső ható erőit a nyugati népek érett kulturális áramlataiba kapcsolta.

A történelmi jog kereteiben együtt élt a magyar faj a nyugatról beözönlött telepeseikkel és az itt talált, meghódított őslakókkal. A kiegyenlítődségnek, felszívódásnak nem a faj sajátosságai nyitottak utat, hanem a kulturális kapcsolat, melynek mikénti érvényesülését a hódító, uralkodó magyarság szerzett joga határozta meg.

A történelmi magyar lélek ezen az alapon fejlődött naggyá, életképessé. A jogi keretek, melyeket egyénisége bevonásával frank mintára Kovácsolt, a XI. század mélyeséges keresztény lelkületén forduló élet hullámozásához voltak szabva. Így érthetjük meg azt, hogy a magyar nemzet történelmi fejlődésének, történelmi, egységes kiképződésének alapját kezdettől fogva, s szükség-szerűen minden időben az egységes keresztény világnézet alkotta. A német-frank birodalom ősi faji életéből sokat megmenthetett, a kereszténység kenet volt a büszke germán homlokokon; a magyar nemzetnek a kereszténység létalapja lett, a legellentétebb elemeket a kereszténység foglalta bele a szent korona szentekkel ékes abroncsaiba.

Az új keresztény állam kapuin gyakran megkoppantak az első évtizedekben a pogány magyarság buzogánycsapásai, míg a biztos alapokra épített berendezkedés elvei áthatották a lelkeket is, s kialakult az életképes magyar néplélek.

A kereszténység, a keresztény világnézet a nemzetek életében nem jelenthet veszteséget. Nincs eszmény, mely alkalmasabb volna arra, hogy szétágazó érdekeket egy célra irányítson. A népek családjainak békés, egymás mellett élését sürgeti, egy nemzet keretein belül az egyesek kölcsönös

viszonyait egymáshoz, s a közös érdekekhez a legemberibb módon szabályozza. A törvények mértékűl változatlan, örök elveket és nem a becsles szerint változó kényszerűséget állítja. Az erőszak helyébe az osztó igazságot állítja; hangsúlyozza a társadalmi berendezkedés vezető elemeit megillető tiszteletet, viszont azonban a származás vagy szerzett jogok révén hatalommal és tekintéllyel bíró elsőbbséget alattvalóik iránti kötelemeikre figyelmezteti. A keresztény világnézet főereje az egyéni felelősségérzet nevelésében rejlik, mely a leghatalmasabbat építi, mint a legszegényebbet egy felsőbb hatalomtól való függésnek elismerésére készíti. Ezzel tudja a hatalommal, tekintéllyel való visszaélés borzalmas következményeit korlátozni, viszont ezzel képesíti a kényszerűségektől elsodort embert arra, hogy egyéni érdekeit áldozatul hozza nagyobb, közös célok elérésére.

Ilyen nehéz időkben, amilyenek most nem először zúdulnak reánk, a megcsufolt, passzívnak hirdetett erkölcsi erők újra szerephez jutnak. A türelem de nagyon kell, mikor a testünk-lelkünk már annyi ideje van kinpadra feszítve; az alázatosság mily életkérdés most, mikor az anyagi kultúra, a büszke civilizáció romjain siránkozunk. — Az önmegtagadás, a mértékletesség, a

A próféta hív.

Irtá: László Zoltán.

II.

A hakawati.

Megmozdult az izlám. A kalifa szava szent parancs minden igazhittű moszlem számára és még az a lehetetlennek látszó dolog is megtörtént, hogy Seik-Aliban, a siiták szent városában, a háboru tartamára békét kötöttek az izlám két főirányának eddig ellenséges képviselői és kötelezővé tették a dzsidd-dzsihadban való részvételt. Ez magyarázza meg azt az örvendetes tény, hogy Perzsia, Turkesztán és belső Ázsia, valamint Északindia siitá-szektaízu muzulmánjai sűrűn csatlakoznak a padisah zászolójához.

Szentéltű mollák és fakirok; üvöltő, táncoló és kopláló dervisek; szofták és hodzsák; sznuusz-sziak (szenuuszsiak) és tálebek; marabuk, mulfik és seriffek s végül pedig a hakawátik tömegei, felkerekedvén, elárasztották a muzulmán földeket, hogy hirdessék a próféta háborúját Inglistán ellen.

Nagy szolgálatot tettek a szent ügynek a hakawátik. Aki jár a Keleten, aki szivta Afrika forró levegőjét vagy fúrdott a szent Gangesban, az tudja kicsoda-micsoda a hakawátik. A mi magyar nyelvünknek van egy régi kifejezése: igris, hegedős. Hát bizony a hakawátik ilyen vándor-énekes, mesemondó, a hirhordozója Kelet népeinek. Pótóla az ujságot, a távirát, a postát. Faluról-falura, pusztáról-pusztára, sátorról-sátorig vándorol, minden káfána, minden karaván-szarár aziveszen látott vendége. Mindenütt tisztelik és becsülik, személyét még a rablók sem támadják. Ezek a hakawátik vitték azt a muzulmán világ népei közé az európai

központi hatalmak fényes diadalait, az angol-francia árulást, az orosz brutalitást, a kalifa proklamációját és az olasz uralom bukását Tripolisban és Bengháziában (Kyrenaika).

Egyenkint indult el, ki a fényes Sztambulból, ki a szent Medinából, ki a tudományos Kairwanból, hogy fejrázák Mohammed népeit. A táviródrót, a tengeri kábeleket, a drótnélküli Marconi-állomásokat, a határokat elzárhatta az angol és francia hatalom, de a szerény s igénytelen hakawátik, az arabs vándor mesemondókat nem tudták feltartóztatni. Nem egyikök szenvédett ugyan vértanuhalált a szent ügyért, nem egy pusztult el éltlen-szomjan a kopár sivatagokban, de azért a java eljutott rendeltetési helyére s aki meghalt, azoknak mindegyike mosolyogva hunyta le szemét, hiszen Allah szent hitéért meghalni, a legnagyobb boldogság. Irigylésre méltó idealizmus!

Ahol ennnyi hitet, ahol ennnyi odaadást találni, azt a népet nem lehet kiirtani. Annyi nehéz túzér-sége nincsen az ententének, mint akkor minden egyes muzulmánra kellene ha nem is egy külön ágyut, de legalább egy lövedéket szánni, egy mil-liárd ágyut azonban még a neutrális és jogvédő Wilson elnök ur sem tudna szállítani.

Győzedelmes Nagy Szulejmán szultán idői ujuinak föl. Török janicsárok a Dnyeszterben itatják lovaikat, török árkasok Verdun alatt robbantják az aknákat s a török redifek bajonettjei az Isonzónál olasz vért, a Kárpátokban orosz vért kötöttek. A Sinai-félszigeten török tarackok és mozsarak ostromolják a Lesseps-csatorna védőműveit, lent Ezeregyé csodálatos Baghad-jában pedig a török vezérkar intézi a hadműveleteket angolok és perzsák ellen. Innét mennék a futárok Indiába, belső Afrikába, Perzsiába, Turkesztánba, Szibériába és Kinába. Tudják ezt London kalmárjai, és hogy a

török szervezkedés komoly, annak annyi tanujelét láttuk már, hogy külön magyarázatra nem is szorul. A szenuuszsiak seikje automobilon járja be birodalmát és nem teveháton, az olaszoktól elvett Marconi-állomások segítségével pedig közvetlenül érintkezik Sztambullal. Az izlám is elfogadta a modern tudomány vívmányait és egy-egy szenuuszsi dervis jobban kezeli a géptegyvert, meg a repülőgépet, mint egy olasz tenente (hadnagy). S hogy modern, gyorsüzelő ágyukkal és mérőszerszámokkal is tudnak banni, mutatja Bengházi várának esete.

Hogy a muzulmán világ Angliában látna az izlám egyedüli védőjét, közönséges szélhámosság, amelyet a londoni city vérszomjas kereskedői és bankárjai által fizetett szennysajtó kürtöl ki a világ-nak. Mert ha igaz ez a hír, akkor nem kellett volna az egyiptomi khedivét detronizálni és egy fikfikus strohmannel helyettesíteni, sem a mekkai nagyseriffet (akit a szultán már évekkal ezelőtt elcsapott méltóságától) karhatalommal a mekkaiak nyakán tartani és a szenuuszsiak fejedelmét egy millió font értékű arannyal megajándékozni. Anglia az izlám egyetlen komoly tekintélyére sem tud hivatkozni, aki a sztambuli kalifátus elleni hadjáratot, vagy a khedive detronizációját helyeselné; arról nem is szólnak, hogy a mekkai lázadás szításával még az opportunus s érdekelt angolbarát muzulmánok is elfordultak a britektől. Az indiai és egyiptomi hatóságok egy csomó ulemát börtönre vetettek s a kivégzett muzulmánok száma is meghaladja a másfélezeret; hátha az a lelkésedés akkora, mint azt a Times, a Morning Post, vagy a Daily Mail hirdetni szokta, akkor bizony nem kell oda erőszak. En legalább sohasem hallottam, hogy golyóval, bitófával és börtönnel szokták volna a lelkészedést és hazafiságot jutalmazni.

szexuális élet túltengéseinek fékezése egy-e most emberi érdek, nemzeti feladat.

Sok a háborus baj, sok a nyomor, nagy az inség, — nem azért, mert az áldott föld nem adna elegendő élelmet, hanem mert nagy a korrupció, a lelkiismeretlenség. A törvény szeme bármilyen messze is lát, elég mélyre nem tekinthet; a törvény karja bármilyen messze is ér, elég mélyre még sem markolhat. Kevés a közéletben az irgalmas szeretet, mert kevés az egyes emberben a keresztényi érzület. Sőt bizni sem tudunk már a kereszténységben, hiszen megmérgezték a mi hitünket, megingatták a mi bizakodásunkat, melyet egy nemesebb, tisztább élethez fűztünk.

Sok panaszt hallunk, meg sok kritikát, de kevés jóakaratot, még kevesebb kitartást, tetterőt látunk. Jóléthez voltunk szokva; most, ha keveset kell nélkülöznünk, már senyvedünk, panaszkodunk; ott keresünk bűnbakot, ott keresünk orvoslást, ahol nem találhatunk.

Valljuk meg szégyenkezve, de férfiasan, hogy meggyöngült a történelmi magyar lélek, mely főként a keresztény magyar lélekből táplálkozott, amíg azt meg nem mérgezték.

Valahányszor most a háboru folyamán a magyarságról szó esik, a szemekbe toluló könnyeken szívárványként látom megrezdülni sz. István eszményi, fényes alakját. A nagy királynak küldetése van a lelkekhez. Sok keserű szemrehányás, de még több buzdítás hangzik felénk a dicső múltból. Az ő áldozatos, szeretettel, önfeláldozással, nagy keresztényi türelemmel teljes lelkét kellene ráégetni minden magyar ember lelkére. Hogy fényes lenne necsak glóriás hősök vérével megszentelt multunk, hanem jelenünk is. A jobb jövőnek is ez volna alapja. Fárastóan sokáig tart már a megpróbáltatás. A magyar katona dacos szittyá hősieségét nem féltem. Kilobban az belőle, ha kiáll a porondra. De a magyar nép lelkét nagy veszedelmek környékezik. Valahogy nem tisztít ez a vihar. Mintha a magasban viharzana csak, s lenn a föld színén, meg a lelkek mélyén fojtó

mérgek gázok terjengenek. Innen a tespedés, a tehetetlenség kínzó alétsága.

István király alakja, az ő eszményi nagy gondolata a magyarságról, közéletünk örvényeire, egyéni gyarlóságainkra vetődik. A mi hős katonáinknak véres, erős példája ébresszen öntudatra bennünket. Hogy visszatérjünk a történelmi magyar lélekhez, melynek pusztulásával történelmi hivatásunk lélekharangjai kondulnak meg.

Több lelket: erős, türelmes, áldozatos, keresztény világnézetlen edzett lelket vigyünk a küzdelembe. Itthon is, necsak a harctéren!

HIVATALOS RÉSZ.

Dispositio. Stagl Ernő a gyulaíróti plébánia ideiglenes vezetése alól fölmentetvén, a beteg halimbai plébános kisegítésére küldetett.

Pályázat. Bakonybánk (Veszprém m.) róm. kath. osztálytanítói állásra törvényes fizetéssel és lakbérrel pályázat hirdetett. Kötelessége a reabizított tanítása. Nők is pályázhatnak. Választás augusztus 27-én. Plébánia Hivatal Magyarorszámbathely.

Pályázat. Noszlop (Veszprém m.) róm. kath. iskolászeke osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Törvényes fizetés, egyszobás lakás és lakaspótlék. Kötelessége díjlevél szerint. Választás aug. 31-én lesz. Kérvények Hamvai Antal isk.-széki jelökhöz intézendők.

Pályázat. Somogyberencze róm. kath. fiuiskolájához a háboru tartamára, esetleg az 1916/17. tanév végéig helyettes tanító keresetkét. Fizetése havonként 80 kor., egy butorozott szoba fűtéssel és tisztogatással. Kérvények 1916. szept. 3-ig a róm. kath. iskolásokhoz küldendők. Teller Vincze, isk. széki elnök.

Pályázat. A kercseligeti (Somogy m.) róm. kath. népiskolánál lemondás folytán megüresedett osztálytanítói állásra az iskolások pályázatot hirdet. Javadalmazása: évi 100 korona 12 havi előleges részletben a község pénztárából; kertiletmény fejében a téli hónapokra fűtés és 1100 korona fizeteskiegészítő államsegély havi részletekben. Lakás: 2 szoba, konyha, kamra. Az állás szept. 15-én elfoglalandó. Pályázati határidő: 1916. aug. 1. bezárólag. Kötelességei díjlevél szerint, mégis a kijelölt osztályokban kötelese tanítani, a tankötelesséket templomba s körmeneteken kísérni, ott rájuk felügyelni, a kántor akadályoztatása esetén díjtalanul a kántoriakban segídeznii, esetleges helyet-

tesítését havi 20 korona s a stóladijkért ellátni, továbbá az egyházmegyei „Gondviselés” c. tanítói segélyalap tagjává lenni. Pályázati kérvények a kercseligeti Plébánia Hivatal címére küldendők. Pályázhatnak okl. róm. kath. férfi és nőtanító.

A hadiárvek segélyezése.

Veszprémvármegye árvaszéke a háboru első hónapjaiban mozgalmat indított az iránt, hogy a háboru következtében árvaszagra jutott hadiárvek sorsát a vármegye közönsége karolja fel.

Több ízben fordult kérelemmel a vármegyei árvaszék a vármegye közönségéhez, mely agitáció kétévi eredménye a következő:

A hadiárvek javára adakoztak: Báró Hornig Károly bibornok, veszprémi püspök 300 K-t, Óvári Ferenc dr. országgy. képviselő két ízben 120—120 K-t, a Veszprémi Takarékpénztár, két ízben 240—240 K-t, a Veszprémmezei Takarékpénztár két ízben 120—120 K-t, dr. Festetics Pál egy ízben 100, másodízben 200 K-t, egy magát megnevezni nem akaró veszprémi kanonok 1000 K-t, Gászner József 50 K-t, Tótvásony község 30 K-t, Balatonvidéki Takarékpénztár 100 K-t, Rosos István kanonok 120 K-t, a pápai ref. leányegysület 200 K-t, Schlesinger Rezső 10 K-t, Szalóky Tamás 20 K-t, Tapolca község 30 K-t, Engel Ernő 50 K-t, a túskevári vadásztársaság 10 K-t, Zirczévidéki Takarékpénztár 50 K-t, Pápai Takarékpénztár 20 K-t, Szentgáli Takarékpénztár 4 K 50 fill.-t. Összesen: 3254 korona 50 fillért. Ezenkívül az enyingi róm. kath. ifjúság kizárólag az enyingi hadiárveknek felekezeti költség nélkül való segélyezésére 360 kor. 22 fill.-t s az enyingi kaszinó és a cs. és kir. 11-ik számú tarack ezred Enyingen állomásozó pótléteinek tisztikara és önkéntesei az enyingi hadiárvek javára 1000 K-t adományoztak.

Jótevőként jelentkeztek: gróf Eszterházy Pál és neje pápai, Borsos Sándor csajági, Juhász József birtokos kúngösi, Zarjeczky Viktor plébános foksabadi, Hajós Géza máv. pályafelvigyázó dunavecsei, Ganczler Károly birtokos csetényi, Simon József birtokos csetényi, özv. Huttner Jánosné és Schilliga Katalin ösi, Horváth János r. kath. tanító vindornyalaki, Hoffinger Ferencisbirtokos kúngösi, Sternád Lajos uradalmi szijgyártó tótvásonyi, Weisz István erdőőr porvai és Sankovics Imréné lázli lakosok, kik egy-egy hadiárveknak részint ingyentartására, részint örökbefogadására vállalkoztak.

A vármegyei árvaszéknél 1916. június 30-ig 559 hadiárva lett nyilvántartásba véve, kik közül 514 az anyánál, 15 kiadott gyámnál, 16 egyéb hozzátartozónál, 6 jótékony családnál, 2 társadalmi

Az angolok nemcsak ágyuval és gépfegyverrel küzdenek, hanem sajátjuk is állandóan okádja a hazugság lövedékeit a világra. Ép a napokban olvastam, Isten tudja hányadszor, újból egy interjút, amelyben Bahadur Valji Lalji khán, madraszi muzulmán előkelőség, erősítgeti hatszoros becsületszavával, hogy India mohamedánjai hálával köszönik Angliának, hogy a török rémuralomtól megszabadította a szent helyeket: Mekát és Medinát, mert az ifjú törökök uralma istentelen, hitetlen munka.

A Morning Post pedig Szahib Mohammed Kudus Badscha cikkét közli, amelyben ez a famózus hindu kifejti az angol uralom kulturális előnyeit a civilizált világ számára. Lehet, hogy ezen cikkek megítéveszenek egypár amerikai vagy másfajta neutrális újságolvasót, Franciaországban és az oroszoknál pedig agitációs eszközül fogják az ottani muzulmánok megpuhítására felhasználni, de állig hiszem, hogy akadjon a Keletet csak némiképp ismerő ember, aki ilyesfajta hírlapi szédeigésnek feltűnjön.

Először is azt kell néznünk, ki is az a pompás Bahadur Valji Lalji khán? Ez az ur perzsa renegát, akit különböző üzemeltetési miatt a sah-in-sah elmozdított állásából még két év előtt, a perzsa kereskedelmi minisztériumnak volt ugyanis magasabb rangú hivatalnok; ez az ur aztán hátat fordítva hazájának, angol pénzen kereskedelmi ügynökséget nyitott Madrasban. Bahadur khánnak záradékokat rendező irodája is van, s mint ilyen, az angol kormányának fizetett politikai spicijje. És ez a khán szerepel mint izlami tekintély a brit sajtóban. Azonban az angol sajtó egyetlen ponderábilis egyéniséget sem tudott eddig felmutatni, aki muzulmán léte az entente uszályhozódója lenne, kivéve ezt a khánt. Még a hinduk is Anglia ellen fordultak, pedig nekik az izlámhoz semmi

közük sincsen. A bombay-i, kalkuttai, adeni, kairói és szuezi katonai vértörvényszékek naplói ellenben kötettszámra regéliketnek arról a lelkesedéstől, amely Anglia mohamedán alattvalóit a brittek iránt hevíti. Egyiptom, a Szudán, Mezopotámia, India és Arabia előkelőségei, politikai és vallási tekintélyek végeztek be földi pályafutásukat angol bitófán. Ezekről nem szerzett az angol liberális zsurnalisztika, amely a muszka reakcióval karöltve járja végig hekatombák körül a kalamajkát, semmiféle interjút. Neki elég tekintély Bahadur Valji khán.

Ami pedig Mohamed Kudus Badscha Szahibot illeti, arról könnyen megállapítható, hogy csakis a Morning Post tudósítójának képzeletében él. Azt a bizonyos cikket senki más nem írta, mint James Harry Brown, a Morning Post kalkuttai tudósítója. Így akarja Anglia a dszidd-dszihádöt kompromitálni. Egy-egy hakawáti többet árt a brit világbirodalomnak, mint amennyit a Morning Post millió példányai neki használnak.

Csendes napunk volt. Sarraii tábornok szaloniki-i repülő nem nyugtaláníthatott, mert a mi államashelyünkig nem merészkedtek, az olasz hidropiánok pedig csakis a Dalmát szigetek védtelen faluin próbálták ki bátorságukat. Tehát pihentünk.

Jól esett és azért elhatároztam, hogy este 6 órára bebujok hálózskámba, mert hálalnba tisztí jártott kellett eligazítani a álmos fölvel nem lehet disponálni.

Azonban a terv kivételéhez nem jutottam el. Mert mielőtt még legényem kiterítette volna a hálózskát, már ott volt nálam a muktár s fontoskodva sugott valamit a fölembe, nem értettem.

— Hangosabban, testvér, mert amugy is nagyot hallok!

— Nem lehet, effendum, titkot sugok.

— Mi lehet az? Talán repülőmasinát láttál, vagy valami ellenséges járőr közeledik?

— Jok! Gyere le hozzám egy feketekávéra, ott megtudod.

— Előbb mondd meg!

— Megjött Omár Idrisz, a hakawáti! sugta fülemb.

Nem maradhattam otthon. Inkább nem alszom egész éjjel, de egy hakawáti ilyen komoly történelmi időkben nem mulasztok el.

Sötét este volt már, amidőn a muktár vendégszerető házában együtt ültünk vagy huszan. Egymagam gyaur, tizenkilenc muzulmán közt. Mondhatom nagyon megtisztelték, s a tisztelet nem épen katonai mivoltomnak szólt, mert a többi tiszt közül senkit sem hívtak meg.

Már a harmadik csésze feketét szürösölgettem, míg végre megjelent Omár Idrisz, a hakawáti. Gyönyörű szép szál férfi, hosszú, ószes szakállával, mint egy patriárka az ó-testamentomban. Tipikus arab öltözkében. Burnusz, agál és kefiye. A rossz világítás dacára láttam, hogy délszudáni származású, tehát inkább szerencsén, mint arab, talán keveréke a két fajnak. Mintha mindig közöttünk lett volna, leült a szőnyegre, rágyújtott a csibukra és mesélni kezdett. De nem ám balkáni szerbtörök nyelven, hanem nubiai arabs tájszólásban. Alig értettem tizedik szavát, a derek vendégsereg azonban egyetlen szót sem értett. De szóin egyik sem mert, a hakawáti megbántani nem akarták.

En bizony nem teketóriáztam sokat. Valahogy kairói konyha-arabsággal megkértem, hogy vagy szerbül, vagy törökül, vagy egyiptomi arabs nyelven beszéljen, mert különben minden tisztelet dacára sem érijük egyetlen szavát.

Alig észrevehetően elmosolyodott, közben jobb keze hüvelyk- és kisujja között olvasóját

egyesületnél, 5 a gyermekmenhelyben van elhelyezve.

Mindenestre megnyugtató jelenség, hogy a hadiárvak legnagyobb része anyai felügyelet alatt van s csak csekély azon hadiárvak száma ezidőszereint még, kik a társadalom segélyére vannak utalva, de ép ez utóbbiak sorsának biztosítása vár a társadalomra, miért is fel kell hínni a nemes emberbarátok figyelmét arra, hogy a hadiárvak száma napról-napra szaporodik s így az a csekély összeg, mely a segélyezésre ezidőszereint rendelkezésre áll, hamar ki fog merülni.

Adakozzunk tehát a hadiárvak javára, gyűjt-sünk jótévként, örökbefogadókat, enyhítse ki-ki tehetségéhez mérten a hadiárvak nyomorát s mentse meg a jövő Magyarország fentartott és oszlopaikat.

Az adományok a vm. gyámpénztárt kezelő veszprémi m. kir. adóhivatalba, "Hadiárvak részére" megjelöléssel küldendők s a jótévként a Veszprém-vidékére áruszállásánál jelentkezzenek.

Kelt, Veszprémben, 1915. augusztus hó 10-én.

Takách Ádám,
várm. áruszállási elnök.

Hirdetés a hatósági lisztellátásról. I. Az ugynevezett hatósági lisztellátásnak nehézségei és ezen a téren szerzett tapasztalatok mindenestre felette kívánatosak teszik, hogy 1916. aug. 14-től 1917. aug. 15-ig terjedő gazdasági évre mindenki, aki csak teheti, szerezzé be gabonában a házi és gazdasági szükségletét a 2117/1916. M. E. sz. már közhírré tett rendelet értelmében.

Mivel azonban kétségtelen, hogy a város határában termelt gabona a házi szükséglet fedezésére nem elegendő, illetékes helyre a felterjesztés kellő időben megtétele azért, hogy a házi szükséglet más területen is beszerezhető legyen. Amint ebben a kérdésben intézkedés történik, azonnal a közönség tudomására fogom hozni.

II. Akiik vásárlási igazolványt váltottak, de házi szükségletüket, vagy annak egy részét beszerezni nem tudták, vagy akik nem óhajtották szükségletüket gabonában beszerezni, ugyszintén azok, akik nehéz testi munkával foglalkozók és ezért a vásárlási igazolvány keretén kívül meg részellátásra tarthatnak igényt, 1916. aug. 23-tól szeptember 15-éig jelentkezzenek heti ellátásba való felvételük végett a polgármesteri hivatalban naponként d. e. 9—12 óráig és d. u. 3—6 óráig.

Jelentkezéskor akár maguk tölthetik ki a rendeletileg megállapított bejelentőlapot, akár szóbelileg is jelentkezhetnek, mely esetben a hatóság állítja ki a bejelentőlapot a bemozdás alapján.

A bejelentett adatokért a bejelentő felelős és a bejelentőlapot aláírni tartozik, ennél fogva minden

családfőnek érdekében áll, hogy olyan egyént küldjön, ha nem maga jelentkezik, aki a bejelentést pontosan meg tudja tenni, mert a hibás bejelentésből származó hátrányok azután nehezen lesznek orvosolhatók.

Aki vásárlási igazolványt kapott és jelentkezik a közellátásra, a vásárlási igazolványt visszaadnia tartozik, mert másként a közellátásba fel nem vehető.

Viszont aki bejelentkezett a közellátásba és jelentkezése után, de legkésőbb okt. 15-éig vásárlási igazolványt kér, a közellátásból töröltetni fog.

Aki hatósági ellátásra szorult és szeptember 15-éig nem jelentkezik, vagy aki vásárlási igazolványt kapott, de vásárolni nem tudott és ennek ellenére október 15-éig szükségletét a maga jól felfogott érdekében be nem jelentette és magát a hatósági ellátottak közé fel nem vetette, vásárlási igazolványának beszünttetése mellett, az ezen határidők elmulta után gabonát nem vehet, a hatóság pedig róla nem tud gondoskodni, ennél fogva mulasztásának következményeit önmagának tulajdoníthatja.

Amíg az új liszt- és kenyéruptalványok ki nem adatnak, a régiak alapján jogosított az utalvány birtokosa vásárolni.

Veszprém, 1916. aug. 16.

Dr. Komjáthy, polgármester.

Nincs gabona.

Sok panaszt hallunk, hogy a vásárlási igazolvány tulajdonosai nem tudnak buzát, rozstól s árptól venni, mert a város termése a szükségletet nem fedezi. Hivatalos értesítés még nem érkezett ugyan, de szóbelileg emlegetni hallottuk, hogy Veszprém város a veszprémi járás területére is vásárlási engedélyt nyer. Ez mindenestre enyhítené a bajt, bár igazi megnyugvást az hozna, ha vásárlási területül az enyingi járást is megnyernék. Ez esetben a püspöki s a káptalani uradalmak az egész polgárságot ellátnak gabonával. Ugy érte-sültünk, hogy a káptalan erre az engedélyre várva, peremartoni uradalmából egy semmit sem adott el, az enyingi járásban levő fokszabadi s gamászi uradalmában is a termés nagyobb részét meg fönntartotta. — Kaposvár az igali kerületben, Sümeg a maga járásában is vásárolhat házi szükségletre szolgáló gabonát. Ily engedélyek után az illetékes fórum Veszprém kérését sem tagadhatja meg. Várjuk tehát türelemmel az új vásárlási területre vonatkozó miniszteri engedélyt.

A gabonahiánynak azonban más oka is van. Vásárlásra jogosult bizományostól halljuk, hogy a gazdák visszatartják gabonájukat. Akár magán-

személynek, akár ily megbízottnak azonban maximális áron felül eladják. A magán ember ily áron is kénytelen megvenni, csak hogy saját öröklétét szíjta legyen. A bizományos pedig, aki nagyobb részben malmoknak, sörgyáraknak vásárol, kiszál-lási, kezelési s más hasonló címek alatt könnyen elszámolja az ártóbbt. Ily módon tehát a kisgazda, bár 50 métermázsánál kisebb mennyiséget ad el, nem hogy kevesebbet kap métermázsánként egy koronával, hanem akárhányszor a maximális árnál is többet. Harminc-nyolcvan mázsás rakományért a bizományos is megadja a maximális árt, mert ilyen 2—3 tételből könnyen összeállíthat egy-egy vagon rakományt. Az egy koronányi levonást csak a még kisebb tételknél alkalmazza, amelyeknek kezelése, tisztítása, a kiszállítások fuvar-költsége nagyon is fölémszítja ezt az egy korona különbözetet.

És még egy oka van annak, hogy a közönség nem tud gabonát vásárolni. Az, hogy a Háditermék megbízottjai nagyon is siettek az össze-vásárlással, lefoglalózással. Abban az esetben tehát, ha városunk akár egy, akár két járásban vásárlási területet nyer, kívánatos, hogy a hatóság kezére járjon a vásárló-feleknek. Ezt elérhetnők vármegyéink alispánjának kiadott utasítása alapján, mely így szól:

„Bár a fent idézett kormányrendelet 5. §-a határozottan kimondja, hogy a szükséges vásárlási igazolvány mellett „közvetítő kizárásával” történhetik csak a vásárlás, nem tarthatom ezen rendelkezésbe ütközőnek, sőt azt a legnyomatékosabban ajánlhatom újlag címeknek, (főszolgabírák, közs. előjárók) hogy a községek (városok), mely utóbbiaknak mint ilyeneknek a 2707—1915. M. E. számú rendeletről eltérőleg bevásárlási jogosultságuk szintén nincs, az egyesek megengedett bevásárlását elősegítve, támogatva, az összes lakosság szükségletét a gyakorlati életnek, a község és az egyesek érdekeinek legmegfelelőbb módon biztosítsák.”

Ha tehát a főszolgabírák, községi jegyzők ezt figyelmükre méltatják s a városi s a községi magánfeleket gabonához segítik, nagy hála-ra köteleznék a vármegye fogyasztó közönségét.

+ Sebesültek érkezése. Mióta a Jutasi-uton lévő katonakórház felépült, minden második héten megérkezik a kórházparancsnoksághoz a hivatalos értesítés, hogy a kórház újabb sebesült-szállítmányt kap. Az értesítés pedig rendszeren úgy érkezik, hogy annak vételétől számítva alig áll pár órái idő a parancsnokság rendelkezésére, hogy a betegszállítmány elhelyezéséről gondoskodjék. Legutóbb vasárnap délután kapta a kórházparancsnokság a telefonértesítést, mely szerint éjjel 11 óra

morzso. Ez az akaratlan gesztus, ez a pillanat elárulta kiletét. A közönséges mazulmán a hüvelyk-és mutatóujjal fogja az olvasót, a kisujját csakis a szennusz használja. Titkos ismertetőjélük ez. S csak én, a hitetlen gyaur, egyedül ismertem meg. Tört arabssággal megmondta neki. Zavarba jött. Aztán hirtelen, minden átmenet nélkül klasszikus francia nyelven kezdett hozzám szólni:

— Monsieur, ilyen meglepetés még nem ért. Hisz bennünket a mi hitorsorsaink sem ismernek meg, honnét ismeri e titkos jelt?

— Egy kairói ulema mondta meg évekkal ezelőtt, amikor a Korán-tanulmányokat folytattam a Keleten. Valami kis szivességgel tettem neki s ő aztán beavatott az izlámnak különböző titkaiba.

— Hitorsorsaim itt nem értek sem az arab, sem a török nyelvet, én meg csak néhány szláv szót tudok, azt is oroszul, talán franciául elmondom önnek s ön lefordítja szerbre.

— Szivesen.

— Én nem vagyok tulajdonképeni hakawati, csak mint ilyen utazom be a különböző országokat, ahol muzulmánok laknak, hogy kihirdessem a szent háborút és megmondjam, hogy Afrikában a szennuszaiak szervezik Anglia, Franciaország és Olaszország ellen a szabadságharcot. A mi hatalmunk nagy, az Atlanti Óceántól az indiai és csöndes Óceánig terjed. Én szudáni vagyok s mint angol alattvaló angol passzussal utazom, sehol fel nem tartanak. Ki törődik egy hakawatival s aztán egy-két arany a határörök lelkiismeretét is megnyugtaltja. Már voltam Tuniszban és Algirban. A Kaukázusban, Uralban és Turkesztanban, most meg a Balkánt járom. Beszélék nyolc nyelven, tehát mindenfelé elfutok és szolgálom a szent ügyet. A szerzetünk néhány ezer tagja járja hasonló módon a világot és nem sok időbe fog telni, míg

Anglia az egész izlámot szembe találja magával. Mi tudjuk kötelességünket, információink pontosak, senki előtt sem titok, hogy az izlám létkérdése forog kockán s nekünk csak egyetlen mentségünk van, Németország mellé állani. Anglia és szövetségesei az egész világot rabslógává akarják tenni. Ázsia, Afrika, Ausztrália az övek, most meg Közép-európát is rabigába akarnak hajtani, hogy így megfosztva az izlámtól a kalifástól, lassankint ki-irtsák Mohammed hivatát. A szennuszaiak seikje sokáig neutrális maradt, mert bizott Anglia ígéreteiben, hogy a kalifást nem fogják bántalmazni. Ámde, Anglia megszegte ígéreteit, megszállotta a Dardanellákat és Sztambul az orosz cárnak akarta juttatni. Ezt nem lehetett tűrni s azért a mi szerzetünk is megizente a háborút Afrika rabslókatartóinak. Hanem hagyjuk, ezt ön is tudja már s most ezeket a derék szláv muzulmánokat fogom lelkesíteni.

Aztán elkezdett mesélni a keletiek virágos nyelvén, régi történeteket legendás janicsárokról, világostromló török csapatokról, a szultán hatalmáról, Bajazid szultán szenvedéseiről, a próféta parancsairól s tanításáról, a tulviald örömeiről és a szent parádicsomról, a Kizmetről s végül ugyesen áttért az eseményekre. Megmagyarázta ezeken az egyszerű, többnyire írástudatlan balkáni moszlimoknak a világháború okait, a németek és szövetségeseik becsületes szándékait, az elért diadalokat és eredményeket, elnyomott népek felszabadulását, a tengeralfjártóról és légben röpülő masinák csodás tetteit. És hogy minden igazhitű moszlimnek: mi a legszentebb kötelessége.

Oroszul beszélt, ott tanulta a Kaukázus és az Ural mohamedán népei között, a balkáni moszlimok pedig megértették. Amit franciául mondott, azt én fordítottam le.

Ez a hakawatinak öltözött szennuszli lábza ejtette a különben kényelmes és lusta moszlimket s ebből a faluból pár nap múlva minden fegyverfogható ember elfutott és átvágva magát ezernyi veszedelmen, elért valamelyik török csapatteshez, hogy ott harcoljon vallása, kulturája, faja és nemzete léteért.

Anglia a kis nemzetek védője és oltalmazója, a gyöngyök protektora és a szabadságok legdhűbb öre. Így írják a City lapjai, így hirdetik a parlament mindkét házában Asquith, Lloyd George és Lord Edward Grey. Megkérdeshetnék egyszer Omár Idrisnek, a núbai hakawatinak a véleményét is, aki, másnap vendégem lévén, elmondta töviről-hegyire az angol és francia gyarmati uralom rémségeit, az orosz barbarizmus, a talián gasság összes tetteit, a szennuszli-törzs (rend) működését az izlám és a civilizáció érdekében.

Majd lesz alkalom mások, ezekről a kérdésekről részletesebben, beszámolni.

GONDOLATOK.

A testi élet nyomorult szolgáltság, a szellemi élet boldog szabadság; e boldog szabadságért állhatatosan küzdeni dicsőség, és a küzdelemnek végső jutalma az örök üdvösség.

A legnagyobb hősök nem a világhódítók, hanem azok, akik az egész világról le tudnak mondani.

Nagyobb hős az, ki magát, mint aki ellen-ségeit legyőzi.

42 perckor Jutas állomásra sebesültvonat érkezik, mely a veszprémi tartalékkórházba 175 sebesültet hoz. Ezek kirakása — mondta a telefonjelentés — két órán belül történjék, mert a vonaton lévő többi sebesültet más kórházba továbbítják. Az értesítés után a kórházparancsnok intézkedett, hogy a jutasi-uti kórházból annyi beteget szállítsanak át a Szemináriumba, hogy az újonnan érkező sebesültek valamennyien a jutasi-uton legyenek elhelyezhetők. Éjjel 11 órakor vonult ki a kórházból az ápolószemélyzet kocsikkal, hordágyakkal a Jutas állomásra. Az ügyeletes tiszt Farkas Jenő főhadnagy volt, ő fogadta a vonatot és vette át a sebesülteket, kik között 30 súlyos, fekvő sebesült volt. A betegek kivagonirozása fél óra alatt megtörtént, éjféltől után egy órákor a betegek már fürödtek, az orvosok megvizsgálták őket, ellátták őket a szükséges gyógyszerekkel, kötésekkel. — Hajnali 3 óra lett, mikor a kórház villanylámpáit leolthatták, a csend és nyugalom terjesztette szárnyait a kórház fölött. A sebesültvonat Nyiregyházáról költ. Dr. Zuber György kórházparancsnok a kora reggeli órákban tartott szemlét az újonnan érkezett sebesültszállítmány fölött és tette meg a szükséges intézkedéseket.

H I R E K.

Királyunk születésnapja.

Ósi, hagyományos hűséggel, hosszú, bölcs uralkodás nagy érdemeinek mélyes tiszteletével tekint a magyar hön szeretett királyára minden vonatkozó ünnepi alkalommal. Pénteken lett az ősz uralkodó 86 éves s ez a kiváltságosaknak jutott gondviselés-szerű életkor még bensőbbé, meghatottságtól ünnepesebbé tette a királyi trón felé szálló alattvalói hódolatot. Városunk is zászlódiszt öltött, előkelőségei s az áldva emlékezők serege az oltár elé térdeltek s a fényes segédlettel pontifikáló bibornok-püspök áhítatos, forró imádságával egyesítették buzgó fohászukat. S ez a ragyogó ünnepi kép, a tömjénillat szárnyán emelkedő áhitat eggyé olvadt a nemzet lélekből eredő őszinte könyörgésével: védje meg a jóságos Isten a királyt, áldja s oltalmazza a magyart, koszorúzza fegyvereiket dicsőséges győzelemmel s boldogítsa életüket, jövődjüket békeességgel...

Bibornok főpásztorunk ez alkalommal is szíves vendégeül látta a helybeli katonai és polgári előkelőségeket s ebéd alatt ezekkel a szavakkal köszöntött áldást a jóságos, szeretett, öreg királyra:

„Egy katolikus napilapban véletlenül éppen ma olvasom a Felség születése napja alkalmából e szavakat: „Uralkodó, aki nyolcvanhat esztendővel a vállán ebben a világégésben bátran a helyén áll, magával hordva a világtörténelem elmúlt nagy fejeteinek emlékét és a maga közreműködésének nemes felelősségét is, annál az esztendőök súlyát már nem lehet rendes emberi mértékkel számítani, megítélni...”

Nem is számítjuk már ezzel a mértékkel, mert Ő Felsége, aki egy borzasztóan nagyszerű történelmi korszaknak mintegy központja, mint történelmi herosz, valódi hős áll előttünk, áll a feléje csak csodálattal, hódolattal és szeretettel tekintő kortársak előtt.

Ezen érzelmeknek, a csodálatnak, hódoltnak és szeretetnek mikor adhatnánk lelkesebb kifejezést, mint a mai napon, midőn egy óhaj, mondhatnánk egyetlen egy imádság dagasztja szíveinket: Add Uram, hogy aki annyi bajt és keservet oly hőiesen elvisel, lásson még szebb időket is, és a nyomasztó felhők eloszlásával agg királyunk még soká legyen hű népének áldása, azoknak javára és boldogítására még sokáig éljen.”

A katonaság is ünnepiessé tette a királyi születésnapot. Előző este zenés takarodóval járta be a püspökvárt s a főbb utvonalakait s kora reggelben zenés ébresztővel köszöntötte a felhődfátyolba burkolódzó napot, mely Magyarország fölött erre a nemzeti szívéhez, lelkéhez forrott ünnepi napra fölvirradt.

Szent István ünnepe.

Nemzeti és vallásos kegyelettel ülte meg a magyar nép mindenkoron első szent királyja ünnepét. Budavárában a dicsőséges szent jobb köré gyülekeznek az ország hatalmasságai; széles e hazában városban, falun a polgári és katonai hatóságok a hívó nép élén megjelennek az Ur egyházában, hogy István király megdicsőült nagy történelmi alakjáról emlékezzenek, s az ország jólétéért az első szent király hathatós pártfogása mellett esedezzenek. Hittel, mélyes hittel és rendíthetetlen bizodalommal emlékezzünk ezidén is országunk, nemzeti létünk nagy apostoláról, s az ő fenséges példáján buzduljunk keresztényi életre, türelemre és kitartásra.

A helybeli székesegyházban a hivatalos ünnepi misét dr. Rédey Gyula címz. püspök, nagyprépost celebrálja, melynek végeztével dr. Luttor Ferenc tb. pápai t. káplán, theol. tanár mond szentbeszédet.

— **Tiszti kinevezések.** Király ő Felsége kinevezte a tényleges állományban *hadnagyokká*: Bereczky Jenőt és Kukulorélyi Ferencet, — a tartalékban *főhadnaggyá*: Muth Henrik hadnagyot, — *hadnagyokká*: Ehrlich Sámuel zászlóst és Vojácsék Ferenc, Fábian Aladár, Lukács Pál, Bakonyi István, Pethő Andor, Somos István, Szalay Sándor, Barlovits Dezső, Kovács János, Szép Vince, Csillag József, Horváth Imre, Dohányos Tivadar, Darab Lajos, Vass József, Vajda Péter, Nádas Sándor, Kemény Sándor, Székely Vilmos, Schmöll Béla, Schwarcz Henrik, Hartmann Márton, Farkas András, Fülöp Lajos, Martiny Gábor, Szenes Imre, Vasztly István, dr. Ott Gyula, Bott Dániel, dr. Löwy Ede, Ludwig Jenő, Varjas Jenő, Viczenik Ede, Guckler Gyula, Gaál János és Paál Károly tisztjelöltek, — szolgálaton kívüli viszonyban *főhadnaggyá*: Fack Pál hadnagyot.

— **A király születésnapja a katonakórházban.** Abból a nagyszabású országos ünnepélyből, melyet dicsőségesen uralkodó királyunk 86-ik születésnapja alkalmából országszerte tartottak, a veszprémi katonakórház is illő módon vette ki részét. Dr. Zuber György kórházparancsnok már napokkal ezelőtt intézkedett, hogy a kórházak lelkes ünnepi léssel tartsák meg e napot, mely minden tekintetben méltó agg királyunkhoz. Az ünnepség reggel 9 órakor, a jutasi-uti kórházban kezdődött, hol a szabad ég alatt ünnepi szentmise volt. Ezen misét a kórházhoz beosztott tábori lelkész celebrálta. Az istentiszteleten résztvettek a kórházhoz beosztott összes tiszt, orvosok, ápolónők, a teljes ápolószemélyzet és az összes betegek, kiket betegségük nem köt ágyhoz. A misén részt vett a veszprémi honvéd gy-ezred zenekara is. Délután betegek szórakoztatására ugyan ez a zenekar tértenét adott, azonkívül az ápolónők egy része alkalmi monológokkal és szavallatokkal nyújtott szórakozást a betegeknek. Délben Ő Felsége születésnapja alkalmából a kórház tisztai étkezdéjében diszebed volt, melyen a kórházparancsnok kivételével a kórház teljes tiszt- és orvosi kara részt vett. A kórházparancsnokot, — aki Báró Hornig Károly püspök meghívott vendége volt — dr. Wallner Emil ezredorvos helyettesítette, ki szép beszédben adott kifejezést a király iránti szeretetnek és hódoltnak. Ugyancsak intézkedett a kórházparancsnok, hogy a székesegyházban tartandó szentmisén a kórház is képviselve legyen. — A kórház képviselőjében Kleinfeld főhadnagy és dr. Novomeszky orvos jelentek meg.

— **Bizottsági gyűlés.** Az Orsz. Gyermekevédő Liga helyi bizottsága a folyó hó 29-én tartja alakuló ülését. A Liga céljait lapunk jövő számában részletesen ismertetjük, most csupán arra hivatkozunk, hogy a helyi bizottság feladata leendő

a hadiárvak neveltetése is. A középiskolai hadiárvak elhelyezése és tovább taníttatása iránt a megalkuló bizottság dönt.

— **Uj népfőlkélt tisztek.** Király ő Felsége kinevezte *népfőlkélt főhadnaggyokká*: Baumgartner Siegfried, Somló Lázár, Máyer Lajos, Mischán Ernő, Gesmai Miksa, Szatvanyik Károly Árpád és Szabó István népfőlkélt hadnaggyok; — *népfőlkélt hadnaggyokká*: Tili Ferenc, Jefeü József, Csekő Ede Kálmán, Nyáry József, Szabó (Szerk) Béla, Krausz Siegfried, Müller Sándor, Purgly Ödön, Liptay Gyula, Mayer Lajos, Lacza József, Somló József, Kovács Alajos, dr. Reiner Arnold, Tóth Árpád, Vancsó Lajos, dr. Endrényi Tivadar, Fata Ferenc, Somló Sándor, Tauber Sándor és Endrédi József tisztjelöltek.

— **Adomány a sebesülteknek.** A kórházparancsnokság ezúton köszöni meg azt a sebkötéshez szükséges gaze-t, melyet Weisz V. Mórné volt szíves a kórháznak adományozni.

— **Kitüntetés.** Király ő Felsége az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül Nyilasi Péter tartalékos-hadnagynak a Signum Laudis adományozta.

— **Ünnepély Balatonfüreden.** A veszprémi cs. és kir. tartalékkórházhoz tartozó balatonfüredi fiókkórházban dr. Zuber György kórházparancsnok intézkedésére szintén megünnepelték a király születésnapját. Ezen ünnepségen részt vettek a kórház tiszti osztályán ápolás alatt álló összes betegek és sebesült tisztek. A kórház gazdasági tisztje Karmel százados, balatonfüredi állomásparancsnok nagyhatalú beszédben emlékezett meg a magyar királyról.

— **Plébániák átadása.** A ciszterci rendben történt változások a rend által betöltött h.-plébániái állásokban is személyserét okoztak. Az új helyettes plébánosok a közel napokban vették át és pedig *Mészáros Gellért* a nagyvesztergári, dr. *Markovics Bálint* az olaszfalusi, *Rónai Lajos* a lókuti s *Kostyelik Kajetan* a nagytéveli plébániákat.

— **Színészek jönnek.** A Fodor-féle színész-társaság igazgatója értesít bennünket, hogy a színházi bizottsággal történt megállapodásaik értelmében augusztus h. végén társulatával Veszprémbe érkezik, hogy előadásait a városi színházban megkezdjék. Részletes műsorukat a jövő hét folyamán terjeszti elő. Annyit ma is tudat, hogy az összes értékes operetes színműfajdoságokat hozzák. A társulat tagjai: Gulyás Menyhért, Fodor Oszkár, Falussy István és Pesty Kálmán rendezők, akik egyúttal elsőrendű erői is a társulatnak, továbbá Vida Ilus, Filó Ida, Koronkay Rózi, Véghelyi Iza énekes-táncos szubrettek. Hevessy Mariska, Császár Kamilla, Csipkés Valy és G. Székely René színművekben szereplő hölgyek. A férfiak közül még Sebestyén Jenő és Szalontay Árpád táncos komikusok, Erdélyi Kálmán, Majthényi László stb. fognak részlegelni a színházbajáró közönség szeretetére. Teljes női és férfi korus Bárfay Gyula karmester vezetése mellett egészítik ki a kitűnő együttest.

— **Gabonavásárlás.** Dr. Véghely Kálmán alispán a vármegyei Hivatalos Lap rendkívüli számában sürgős rendeletet intézett a két r. t. város és a községek vezetőihez. A rendelet azt a módot ismertet, s kivételét is sürgeti, amely az elátatlan lakosságot gabonához s lisztjéhez juthattatja. Alispánunk a gabonabeszerezést ajánlja, mert az ugynevezett hatóság lisztjelt való ellátásnak nehézségei s az e téren szerzett tapasztalatok minden esetre ezt teszik kívánatosá. A vásárlás megkönnyítése végett, különösen Veszprém és Pápa városok érdekében a kormányhoz fordult, hogy a vásárlásra új területeket engedélyezzen. Aki nem akarnak vagy nem tudnak gabonát vásárolni, azok hatósági közellátás útján lisztet kapnak. A lisztjegyek kiosztásának határideje szept. 15.

Mai számunkban közöljük s olvasóinknak is figyelembe ajánljuk dr. Komjáthy László polgármesternek ebben az ügyben a fenti rendelet alapján kiadott hirdetményét. Ugyanezt, valamint az összeírásra való jelentkezés sorrendjét utcai fali hirdetményben is közzé teszik. Bár az összeírás határideje szeptember 15-ike, azért azokat, akik gabonavásárlási igazolványt váltottak, de a gabonát okt. 15-ig sem tudják megvásárolni, igazolványukat azonban eddig a napig visszaszolgáltatták, a hatósági ellátásban részesítendő jegyzékbe utólag felveendő. — Figyelemztetjük tehát a veszprémi polgárokat, hogy lisztjegyüket szept. 15-ig, illetve okt. 15-ig okvetlen bejelentik.

— **Viszik a harangokat.** „Bucsusok jönnek!” — hangzott végig a kicsi falu meleg, poros utcáján, az unalmas délelőtti csendben. — „Igaz az a bucsusok jönnek,” hiszen magasan rezgő asszonyi hangok sajátosn hajladozó énekes dala jelezte, hogy népsereg közeledik. Oda is ért, mi elibénk is, de ekkor már sikongó, szívet szorító fájdalom jajsza is megcsendült: „Viszik a harangokat!” Viszik oldalatlan, pöre, széles kocsin, az áru szállítás jól ismert nyikorgó alkalmatosságán. Valamennyi apró harang. Kicsiny, piros tetős, diófaerdők lombjai közül emelkedő karcsu tornyokból. Fás, ligetes völgyek melázo, csendes zalai falvaiból. Virágkoszorus mindegyik, megmegfrissítve könnyes szemek harmatával. Fiatalok a koci mellett, élethebbek koci mögött kiserik, őrzik, Mária-dalok buzgó éneklésével. Felettük pedig az én lelki szemem látásában az otthonmaradt búsongó, szelíd emlékezése fehér galamb képében szárnyal. Vagy talán a megfeszített, elárvult torony sirva turbékoló galambjai... És kiserik a harangokat énekelve, meg sirva. Akiknek érc keble néma, a szíve nem ver s a népek mégis harangszót hallanak. Hallják a hajnali köszöntőt, a déli pihentetőt s az esteli Ave Mariát... Hallják a misére indítást, a vecsernyére hívást... A sanctust... a benedictust... s agnus deit... hallják beleszólását az életbe, a halálba... Hallják a lélekelszálal halálharangját, hallják a gyászra hívó csenditést... S ez a lelkükhöz, emlékeztükhöz, egész életükhöz nöttcsengés, bűgás, a megszokott, szeretett édes zene elhagyja a tornyot, a falut, a népet... Nemcsak itt, másutt is. Alig marad egy, nagyobb helyen is kevés, mert: hi a haza, itt az idő, most vagy soha!... Meghatva, könnyezve láttuk az alsó- és felsőpáhoki, hévizeszentandrási, egregyi harangokat — faluról-falura gyűjtve — tovaszállítani. Láttuk a készthelyiek fájó szívű, könnyes szemű tömegét a gyönyörű templom téren. S mikor az egyik levett harang zúgva és zúzóva esett a keramit kockákra, felcsuklott a fojtott zokogás s megeredt a keserves, bánatos sirás. Mintha a szívekben is ideg szakadozott volna. Így volt ez másutt is... és mégis belenyugszunk, hiszen így kell legyen, hogy a faluk, városok érc szava és szíve felkeresse a faluk, városok vérző, idegfeszítve harcoló fiait s velük együtt törjön, zúduljon az ellenre s velük együtt szerezze meg édes hazánk békecséjét.

— **A belügyminiszter lisztet ígér.** Ismeretes, hogy a belügyminiszter egyes törvényhatósági városok kérését, amely új vásárlási terület engedélyezésére vonatkozott, elutasította. A kormány ezzel a magánvásárlást akarta szigorítani, mert az — tapasztalat szerint — sok alkalmat nyújt spekulációra s a maximális ár túllépésére való csábításra. A miniszter a városi lakosság elátlásában egyéb célszerű berendezést hajlandó létesíteni. Így pl. a városok vezetősége előre kapna tartalékkészleteket, továbbá forgalmasabb helyeken nagyobb készleteket fognak raktározni s ily módon a lisztellátásban zavarok nem lesznek s ezért a közönség nyugodtan bízhatja magát a hivatalos ellátásra. Sajnos, a mi közönségünknek más tapasztalatai vannak s ha csak lehet, inkább gabonát vásárol, hogy a hatósági lisztől megszabaduljon.

— **A mezeli termények őrzése.** Panaszolták, meg is irtuk, hogy tolvaj kezek garázdálkodnak a mezőn. Felszedik, fölássák a más terményt. Már sok termelőt megkárosítottak. A panaszok után a rendőrkapitány szigorú rendeletet adott ki s a csőzók is cirkáltak, de szigorubb ellenőrzés nélkül a rendeletet nem foganatosíthatták. A rendőrszemélyzet csekély létszámából nem kerül meg mezeli őrs is, így tehát ismét az állomásparancsnokság adja a segítséget. Szervez haj katonai járőrséget, amelyek felváltva éjjel-nappal a határban őrködnek. Amde ezek sem a termelőket, sem a sétálókat nem ismerik s félt, hogy ilyenek között keresik a lopkodókat. Az igazolás is bajos ilyen alkalommal. Hogy tehát ez a kellemetlenség elkerülhető legyen, a városi hatóság a helybeli gazdasági közönségtől egy-egy megbízottat kér minden katonai csapat mellé. Ez a megbízott tájékoztatná az

őröket s kezükbe juttathatná a bűnösöket. Ha egy hétig ilyen katonai felügyelet alatt lesz a határ, bizonyosan lába kel — nem a terményeknek, hanem a tolvajoknak.

— **A fémrekviráló bizottság.** Az alispán kinevezte a veszprémi fémrekvirálási bizottságot. Elnöke Kletzár Miksa, a város képviselője Sándorffy Ignác s szakértő Löwy Béla. Most csak a szállodások s kereskedők fémtárgyait gyűjtik össze. Az elnök a gyűjtés idejét szombat délutánra tűzte ki. A bizottság meg is jelent a régi polgári iskola földszintjén kijelölt helyiségben. Azaz csak jelent volna, mert a helyiség zárva volt, benne sem egy szék, sem egy asztal vagy mérleg nem volt, sőt még söpört is volt. A bizottság tehát eltávozott s más határnapot tűz ki.

— **A vármegye hivatalos lapjából.** A vármegye törvényhatósági bizottsága elfogadta a Közgazdasági Bank ajánlatát, hogy az 1916. évre a tűzifa köbméterét 19 koronáért szállítja. A határozat akkor válik a törvényhatóságra kötelezővé, ha az árkülönbözetet a belügyminiszter pótlólag engedélyezi.

A zirci Erzsébet-kórház jövő évi költségvetése: szükséglet 31.445 kor., fedezet 1.345 kor., hiány 40.100 korona, mely ápolási díjakból fedezendő. Felvéve 9900 rendes ápolási napot 3 korona s 100 külön ápolási napot 4 korona térítéssel, a szükséglet megterül.

Az alispán felhívja a polgármestereket s főszolgabírókat, hogy ott, ahol az internáltak közéletében részesülnek, az életmérés javítása iránt a kellő intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg. Kimutatást kér a szükséges ruházati cikkekről is. A belügyminiszter a munkával nem foglalkoztatható vagyontalan internált férfiak ruhával való ellátását katonai raktárak útján óhajtja foganatosítani.

A cs. és kir. hadügyminiszter a hadifoglalt öregeknységnek napi husadagját 220 gr. helyett 180 grban állapította meg. Ez más egyenlő táperejű élelemmel is pótolható, de értéke 180 koronánál kevesebb nem lehet.

— **Sörárpa.** A Haditermény közli, hogy a sörárpnak 64 kgos minőségűnek kell lenni hektoliterenkint. Veszprém megye termését sörárpnak minősíti. Ha mégis a fenti minőségnek nem felel meg, akkor takarmányárpa árban (33 koronában) vehető át.

— **Az őrlők panasza.** Többen panasztolták, hogy a napokban nem kaptak őrlési tanusítványt. Amint hallottuk, az volt az oka, hogy a nyomtatvány elfogyott s ez ideig a központ többszöri távirati sürgetésre sem küldött. Azt hisszük azonban, ezen könnyen lehetne segíteni. A tanusítványnak nem az adja meg főérvényességét, hogy nyomtatva van s hogy a központ nyomatta, hanem a városi pecsét s a hivatalos aláírás. Szükségből tehát főképpen sürgős esetekben írott tanusítvánnyal is lehetne az elfogyott lapokat pótolni, vagy legalább is a rendes lapok megérkezéig ezeket írott helyettesíteni. A molnárok bizonyosan elfogadnák az írott igazolványokat is.

— **Őszi műtrágyaszükséglet beszerzése.** A műtrágyák 1916/17. évi készletének elosztása tekintetében a földmívelésügyi miniszter akként intézkedett, hogy a korlátozott mennyiségű készletből bizonyos kis mennyiségeket és csak azok kapjanak, akik műtrágyát a korábbi években is használtak. A vármegyei gazdasági egyesület a beérkezett megrendelések alapján 5 vagon szuperfoszfát műtrágyát biztosított a kiszagadók részére. A megrendeléseket a földmívelésügyi miniszter rendelete értelmében legkésőbb augusztus hó 25-ig kell teljesíteni a Műtrágyát Értékesítő Szövetkezetnél, de ha a gazdák kívánják és közösenként összegyűjtik a rendelést, úgy a vármegyei gazdasági egyesület szívesen eszközli a megrendelést azonban csakis vagon rakományonként és akkor, ha a rendelés szeptember hó 1-ig az egyesület igazgatóságához beérkezik.

— **Az intézetek s a gabonavásárlás.** Miniszteri utasítás érkezett a törvényhatóságokhoz, amely megtiltja, hogy az intézetek gabonát vásárolhassanak. A városokban előzetesen a veszprémi intézetek vásárlási igazolványt kiállították s kiadták. A rendelet megismerése után azonban visszavonták. Most ezek az intézetek is hatósági közellátásban részesülnek. Ugy halljuk, hogy az egyes intézetek újra kérvényezik a gabonavásárlást. Ha ezt nem kapják meg, akkor a káptalan jutási gazdaságában az intézetek részére fenntartott ga-

bona felszabadul s abból a tisztviselők egy része kielégítheti szükségletét. Így válik az egyik fél sérelme a másik fél javára.

— **Galíciai menekültek.** Kétszázötven galíciai menekült érkezett városunkba. Egyik részét a teljesen új járványkórházban, a többi olyan lakásokban helyezték el, amelyekben már katonákat is szállásoltak. A munkabírókat foglalkoztatják, de önálló ipari vagy kereskedői foglalkozásra igazolványt nem kapnak. A szegényebb sorsuk javára a zsidóhitközség tagjai között gyűjtöttek. Weisz M. Ignác 700 koronát gyűjtött, melyet a hitközség vezetősége oszt ki a rászoruló hitorsosok között.

— **Gabonavásárlási igazolványok.** Egyik kaposvári újság szerint ugyanott 450 vásárlási igazolványt adtak ki. A jóval kisebb Veszprémben ezzel szemben kiadtak háziszükségletre (benne van a buza vetőmag is) 1612, gazdasági szükségletre 1300 igazolványt. Lássuk, hogy ez igazolványok alapján ha csak átlagosan következtetünk is, mennyi gabona vásárolható. A háztartási szükségleteknél bátran felvehetünk igazolványonként 5 mmázsás átlagot, s így a kiállított igazolványok alapján 80 vagon gabona (buza és rozs vegyest) jutna a vevőknek. A tizenötezer lakosságu Veszprémnek 300 grammos átlagot számítva, 45 métermázsza a napi szükséglete. Ez éven át 170 vagon s így — dacára hogy a termelők csak kevés igazolványt váltottak — a fogyasztóknak több mint fele szándékozik gabonát vásárolni. De hol szerez 80 vagon gabonát? A naplót vezető közeg kimutatása szerint gazdasági célra jegyezték 120 vagon árpat, 50 vagon rozst s 33 vagon zabot. Ez szinte hihetetlen szám. Hogyan lesz ez megszerezhető? Magánvásárlással sehogy sem, s csakis úgy, ha ezt a szükségletet a törvényhatóság szerzi meg a Haditermény útján.

— **A kenyér.** Hallottuk, hogy néhány asszony musta-kenyeret vitt a városárára. Kérdésünkre azt a feleletet kaptuk, amit multkor megírtunk, hogy a pékek ugyanaból a lisztből jó kenyeret sütöttek, mert a süthöz sem élesztőt, sem bűgonyát nem használnak s nem sütnék nagy kenyereket. Most meg mihozzánk hoztak be ilyen feketet, copákas kenyeret, mondván: „Ilyen lisztet ad a város!” A lisztet persze nem a város, hanem a Haditermény adja s azt az igazságot sem hallgatjuk el, hogy a bemutatott kenyeret — dacára éppen nem gusztusos formájának s színének — ehetetlennek nem tartottuk. Arra mindenesetre elég okot szolgáltat, hogy a polgárok a hatósági lisztől idegenkednek, főleg az új őrlési rend mellett, amely 84% őrlést parancsol. A panasztos békítettük, megnyugtattuk, mégis azzal a tudattal távozt el tőlünk, hogy a liszt azért rossz, mert a város sokat nyer rajta. Elfelejtünk, hogy jó liszt mellett is lehetne haszonra dolgozni. Sőt!

— **Az adókörházak díjának emelése.** Az élelmiszerek árának drágulására való tekintettel a hadügyminiszter felhatalmazta a katonai parancsnokságokat, hogy a hadikórházakban a tiszték és a legénység után járó ápolási, illetve ellátási díjakat felemelhessék. Ez emelés folytán a napi ellátási díjak legfeljebb 5 koronájig terjedhetnek. A nem kórházszerező ápolóintézetekben az ápolási díj tiszték után 5 koronát, legénység után 3 kor. 50 fillért tul nem haladhat.

— **Rézgálic buzacsavázáshoz.** A vármegyei gazdasági egyesület biztosítani óhajtja a gazdaközönség részére a buzavetőmag csavázáshoz szükséges pácoló anyagot. Felhívja az egyesület a gazdák figyelmét, hogy a vetőmag csavázáshoz szükséges rézgálicnak szétosztását a földmívelésügyi minisztérium a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetére bízta, tehát a megrendeléseket a nevezett szövetkezethez adják fel (Budapest, V. Alkotmány-utca 29.) Ha a községek közösen szerzik gálicszükségletüket, a megrendeléseket összegyűjtik, a vármegyei gazdasági egyesülethez azt idejében beküldik, az egyesület szívesen lebonyolítja a rendeléseket. A csavázáshoz szükséges rézgálic ára métermázsánként 385 korona helyt Budapest. Tekintettel azonban arra, hogy az őszi buza vetőmag csavázásra rézgálic csak igen korlátozott mennyiségben áll rendelkezésre, figyelemre a gazdasági egyesület igazgatósága a gazdaközönséget, hogy a rézgálic helyett a vetőmagot formaldehid-dal is teljes eredménnyel csavázhatták. A formaldehid szintén a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél szerezhető be kg.-ramonként 1 kor. 80 fillérért. A formaldehiddel való csavázási eljárást a Veszprémvármegyei Gazdasági Értesítő 1. évi szeptember elején megjelenő számában leközli az egyesület igazgatója.

— **Örlés.** A szerencsés emberek, már t. i. akiknek gabonájuk termett, vagy gabonát vásárolhattak, már megkezdtek az örlést s asztalukra kerül a váru-várt új kenyér. A városházán eddig 367 örlési tanusítványt állítottak ki.

— **A katonák szalmacsizmája.** A hadvezetőség már előre gondoskodik, hogy egy újabb téli háború borzalmait megelyezhesse. Az egyes állomásparancsnokok tehát felhívták a nagyobb földmívelő városok lakosságát, hogy a katonák részére szalmacsizmák készítsenek. Anyagot, helyet a katonaság ad s a készítés módjára is kioktatja a jelentkezőket.

— **Olcsó korpa — több liszt.** A gazdák mozgalmat indítottak a korpa 25 koronás maximalisa ellen. A kormány hajlandó a korpa árát 20 koronára leszállítani, de ennek megfelelőleg megváltoztatja az eddigi örlési arányt, vagyis jövőre négy százalékkal kevesebb korpát állítanak elő s így a gabonát az eddigi 80%- helyett 84%-ra kiörlék. Az új örlési arány ez lesz: tészta liszt 15%, főzőliszt 19% (kevesebb 1%-kal), kenyérliszt 50% (több 5%-kal), korpa 14% (kevesebb 4%-kal) s porlás 2%. Ez az örlési arány, illetve a korpa árának leszállítása a lisztáron is változtat, amennyiben a tészta liszt mmájszája az eddigi 96 kor. helyett 97 koronára lesz maximálva a nagyban eladásnál.

— **Katonai hírek.** A Külügy Hadügy írja: A cs. és kir. hadseregtőparancsnokság új rendfokozati paszományok alkalmazásáról intézkedik. A hadrakelti seregnek a fegyveres hatalom köteleiben alkalmazásban álló felesketett *népfelkelésre kötelezett polgári személyek*, amennyiben a rendfokozat nélküli honvéd zsoldjánál magasabbat élveznek, feltétlenül katonai sapkát kötelesek viselni. A sapka baloldalára kb. 5 cm. hosszú merőleges sárga selyem paszománykából álló rendfokozati paszományokat illeszteniük aszerint, amint őrmesteri, szakaszvezetői vagy tizedesi zsoldot élveznek. Honvédzsoldot élvezőkre (kocsisok, hajcsárok, nap-számósok) ezen határozományok nem vonatkoznak.

A m. kir. honvédelmi miniszter elrendelte, hogy a földlívizsgálat folytán minden népfőlkései szolgálata alkalmatlannak osztályozott és elbocsátott népfőlkélesre kötelezettek ezentúl végelebo-csátó levéllel kell ellátni és ezek többé már nem szemléköltesek.

Az élelmező tisztviselők között már eddig is mutatókhoz számbeli hiányok pótlására az egyévi önkéntesek, hadi önkéntesek és egyévi önkéntesi karpaszomány viselésére jogosult népfőlkélok közül korlátozott számban a bécsi katonai élelmező raktárban azokat fogják kiképezni, kik augusztus végéig legalább négyheti kiképzésben részesültek. Az élelmező szolgálatban való kiképzésre felvehető az 1865—1877. évfolyamu, *arcvonalbeli szolgálatra alkalmas* hadi önkéntesek és egyévi önkéntesi karpaszomány viselésére jogosult népfőlkélok kötelesek, a fiatalabb évfolyamoknak arcvonalbeli szolgálatra *nem alkalmas* hasonló egyénei, továbbá olyan egyévi önkéntesek, kik fegyvernemüket csekély testi törődöttség folytán kevésbé alkalmasnak vannak osztályozva. A császári és királyi hadügyminiszteriumhoz címzett és sajátkezűleg irt kérvényeket az illetékes pöstitelnél kell benyújtani. A kérvényben fel kell tüntetni a polgári hivatást és az összes egyéb személyi adatokat. A tanulmányi végzettséget igazoló bizonyítványok vagy azok hiteles másolatai, továbbá az anyakönyvi vagy lap másolata a kérvényhez csatolandók. A szeptember elseje után beérkező kérvényeket nem veszik figyelembe.

Egyes katonai parancsnokságok a legénységi állományban levő katonák nősülési engedélyét csak ama feltétel mellett adják ki, ha a menyasszony kötelezte magát, hogy az állammal szemben mindenemű törvényes ellátási igényről lemond, még az esetére is, ha leendő férje a háborúban elesik. A honvédelmi miniszter most rendeletet adott ki, melyben az ilyen rendelkezést törvénytelennek mondja és utasítja a katonai hatóságokat, hogy a legénység nősülési szándékai elé a jövőben mesterséges akadályokat ne gördítsenek.

— **Talált malac.** Veszprém város rendőrkapitányi hivatala közölni teszi, hogy a kádártai határban f. hó 11-én egy 6 hetes malacot találtak. Jogos tulajdonosa a rendőrségnek jelentkezzék.

— **A hadbavonult ügyvéd helyettese.** A kormány rendeletet adott ki, amely szerint a hadbavonult ügyvéd a kamaránál helyettesít jelenthet be, hogy ez az evégből nála jelentkező ügyfeleknek irataikról másolatokat szolgáltatasson és eredeti irataikat kiadhat. Ha az ügyvédnek helyettese nincs, az iratok kiszolgáltatását a törvényszék útján kell kérni.

— **Ujra a palatábia.** A néhai jó palatábia meg a „griffi” megint előkerülnek. Dívatba hozza a papírhiány s emiatt az írka drágasága. A közoktatásügyi miniszter ugyanis elrendelte, hogy a tanulók írka helyett lehetőség szerint palatábiát használjanak. A takarékoskosságot annyira megköveteli a miniszter, hogy még azt is meghagyja, hogy az egyes iskolai s házi feladatok ne új oldalon, hanem folytatóláposan kezdődjenek. Kívánja, hogy a tanulók az előző évben meg nem tett írkaikat is felhasználják. A kijavított dolgozatok újból való leírását pedig eltiltja.

— **Városi házinyulak.** Pápán hatósági házinyl-telepelt létesítettek. Bogár István kollégiumi tanár vezeti. A telep már elkészült s a vezető véleménye szerint a tél beálltával 2—3 ezer db. nyul lesz a telepén. Ez is segít tehát a husinségen s a drágaságon. — Ugyanitt említjük meg, hogy a Haditermény értesítette a pápai városi hatóságot, hogy az aug. 15 re kért 15 vagon liszt idejében szállíttatja.

— **Védekezés a kolera ellen.** A belügyminiszter a kolera elleni védekezésről körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz. Megjegyzi a miniszter, hogy ázsiai kolera Magyarországon a közelmúltban csupán néhány esetben mutatkozott ugyan, de számolni kell a behurcolás lehetőségével és ez okból már most meg kell tenni minden szükséges intézkedést. Különösen hangsúlyozza a miniszter, hogy a köztisztaság fenntartása érdekében a hatóságok mindent tegyenek meg, a szükséges figyelmeztető nyomtatványokat terjesszék a nép között, hogy figyelemmel legyenek a házirovarok irtására, mert számos tapasztalat mutatja, hogy a legtöbb fertőző betegségnek ezek a szétthurcolói.

— **Szilvaárak.** A szilva és szilvakészítmények maximális ára: nyers nyári szilvák 12, ősi szilvák 20, a szilvaizé 120 korona métermázsánként nagyban való vásárlásnál. A szilvacéfre nyári szilvából 3-4 % szesztartalommal 139 ősi szilvából 5 % vagy magasabb szesztartalommal 18 korona hektoliterenként. A piacon azonban a maximális árak jóval többszörösét kéri.

— **Vaspénz.** Jelentkeznek a vasból csinált huszfilléres oxidáltan, csinos kikészítésben. — Aminő arányban bevonnak a nikkelpénzt, oly arányban bocsájtják ki a vaspénzt. Sokan a nikkelpénzt elrejtették. Hiába figyelmeztették őket erre a hazafiatlan cselekedetre, konok, vasfejek maradtak. Most azonban a vasfejeket meglágyítja a vaspénz, mert a nikkell huszfilléresből f. é. dec. 31-éig teljesen kivonják a forgalomból. Aki tehát elrejté, károsul, mert a pénz ércértéke jóval kevesebb a forgalmi értékénél. A nikkell tizfilléres helyett nem csinálnak vasból, mert ezt már alpakából csinált pénz helyettesíti.

— **Az exhumált katonák szállítása.** A belügyminiszter szélesebb körben való megismertetés végett közölte a törvényhatóságokkal, hogy a harc-téren vagy tábori egészségügyi intézményeknél elhalt katonák holttestének exhumálásánál a hozzátartozók ezentul csak abban az esetben részesülhetnek díjkedvezményben, ha arra vonatkozó kérelmüket a szállítás előtt beterjesztik. Az utólagos díjviszterítési kérelmeknek a vasuti igazgatóságok ezentul nem adnak helyet.

— **A balatoni gőzhajózás.** A balatoni magas vizzállás eddig akadályozta, hogy a magyar tengeren a hajózás régi medrében folyhasson. A kereskedelmi és földmívelésügyi miniszter a kikötőket és utakat helyreállította, így a múlt hónap végével megindult a balatonavi gőzhajózás. Benünket közelebből érdeklő hajójáratok a következők: 1. **Balatonalimádt — Balatonfüred.** Naponként három hajó indul Almádból és pedig: reggel 7⁰⁰, délután 2⁰⁰ és este 6⁰⁰; Almádba érkezik délelben 12⁰⁰, délután 6⁰⁰, este 10⁰⁰. Almádból induló vonatok Füredre érnek reggel 8⁰⁰, délután 2⁰⁰, este 7⁰⁰; az Almádba érkező hajók Füredről indulnak: délelőtt 11⁰⁰, délután 5⁰⁰, este 9⁰⁰.

Balatonfüred — Siófok. Naponta öt hajó indul és pedig: reggel 6⁰⁰, délelőtt 9⁰⁰, délelben 12⁰⁰, délután 3⁰⁰ és este 6⁰⁰. Ezek a hajók Siófokra érkeznek a felsorolt rendben reggel 7⁰⁰, délelőtt 9⁰⁰; déli 12⁰⁰, délután 4⁰⁰, este 7⁰⁰. Siófokról Füredre érkeznek ugyancsak öt hajó. Indulnak Siófokról: reggel 8⁰⁰, délelőtt 10⁰⁰, délután 1⁰⁰, délután 5⁰⁰, este 8⁰⁰. Füredre érkeznek: reggel 8⁰⁰, délelőtt 11⁰⁰, délután 2⁰⁰, este 6⁰⁰ és 9⁰⁰.

3. **Balatonalimádt — Keszthely és vissza.** Almádból hajó indul minden kedden délután 2 órakor s Keszthelyre ér este 10⁰⁰. Keszthelyről indul minden vasárnap délután 2⁰⁰, Almádba ér este 10⁰⁰.

A katonaság köréből.

Rokkantak ügye.

A belügyminiszter megkönnyíti a közigazgatási tanfolyamok hallgatását. A községi jegyzők megcsappant létszámát akarja ezzel az intézkedéssel emelni. 119.000/1916. sz. rendelete szerint a községi közigazgatási tanfolyamokra *kivételesen* felvehetők azok a feddhetetlen előéletű és az állam nyelvét beszélni magyar állampolgárok is:

a) akik a háborúban rokkanttá váltak ugyan, de aljegyzői (segédjegyzői) állás betöltésére egyébként testileg és szellemileg képesek, valamint akik a háborúban legalább egy éven át katonai szolgálatot teljesítettek, ha a főgimnázium vagy főreáliskola nyolc osztályát, vagy ezen középfokú iskolákkal egyenrangú s a 29.140/1915. B. M. számú rendeletben megjelölt valamelyik más középfokú iskolát vagy katonai tanintézetet sikeresen elvégezték, még az esetben is, ha községi jegyzői irodái gyakorlatuk nincs;

b) akik a háborúban rokkantakká váltak ugyan, de a jegyzői állás betöltésére egyébként testileg és szellemileg képesek, valamint akik a háborúban legalább egy éven át katonai szolgálatot teljesítettek, ha a főgimnázium vagy főreáliskola, vagy polgári iskola hat osztályát, vagy a fentebb idézett belügyminiszteri rendeletben felsorolt felső kereskedelmi iskolák valamelyikének két osztályát sikeresen elvégezték és valamely községi jegyzői (nagyközségi vagy körjegyzői, vagy rendezett tanácsú városi jegyzői) irodában segéd-erőként legalább egy évig alkalmazásban állottak;

c) akik a főgimnázium vagy főreáliskola, vagy polgári iskola hat osztályát, vagy a fentebb idézett belügyminiszteri rendeletben felsorolt kereskedelmi iskolák valamelyikének két osztályát sikeresen elvégezték és valamely községi jegyzői (nagyközségi, körjegyzői vagy rendezett tanácsú városi jegyzői) irodában legalább két évig segéderőként alkalmazásban állottak és a jegyzői tennivalók körében kiváló gyakorlati jártasságot szereztek.

Az a) vagy b) pont alapján felvett tanfolyam-hallgató önálló jegyzővé csak akkor választható meg, ha a sikeresen kiállott vizsga letételét igazoló bizonyítványt kézhez kapta. Ez a bizonyítvány pedig csak akkor adható ki részére, ha igazolja, hogy a vizsga sikeres letétele után legalább egy éven át községi (nagyközségi, körjegyzői vagy r. t. városi jegyzői) irodában segéderőként alkalmazva volt.

A tanfolyamokra a megállapított minősítés alapján való felvétel a belügyminiszter hatáskörébe tartozik.

A felvételre irányuló kélelőn felszerelt folyamodványokat 1916. évi augusztus hó 25-éig a lakóhely szerint illetékes főispánnál (főpolgármesternél) személyesen kell benyújtani.

Az e rendelet alapján felvett hallgatók a jegyzői tanfolyam hallgatói számára létesített internátusokban állami alapítványi helyekre a kiadott pályázati hirdetmény alapján szintén pályázhatnak.

Ugyancsak a belügyminiszter rokkant katonákat kíván foglalkoztatni a községi jegyzői irodákban. Vonatkozó körrendelete, melyet a törvényhatóságokhoz intézett, így hangzik:

„A hosszantartó háborúnak következménye, hogy a községi és körjegyzői irodákban nem áll elég segédmunkaerő rendelkezésre. Ez a hiány megfelelően pótolható volna azáltal, ha az értelmesebb, irni-olvasni tudó rokkantak alkalmaztatnának a jegyzői irodákban.

A m. kir. Rokkantügyi Hivatal (Budapest, V. Országház, VII. kapu) nyilvántartást vezet azokról a rokkantokról, akik a jegyzői irodákban óhajtanának alkalmaztatást nyerni.

Minthogy a házáért életük és egészségük veszélyeztetésével küzdött rokkant katonákról való

gondoskodás hazafias kötelességünk is, felhívom Alispán urat, intézkedjék megfelelően, hogy amennyiben vármegyéje területén a községi és körjegyzői irodákban segédmunkaerőre szükség volna, az illetékes tényezők a m. kir. Rokkantügyi Hivatalhoz forduljanak. — Sándor János, s. k."

Legénységi szabadság korlátozása.

A honvédelmi miniszter ur arról értesítette a belügyminisztert, hogy az utóbbi időben tömegesen érkeznek a hadrakelt sereg parancsnokságaihoz kérvények, amelyekben a harctérre alig egy-két hónap előtt kiment legénység hozzátartozói, többnyire általános természetű, azonban hatóságilag megerősített okok alapján egy-két havi szabadság engedélyezését kérelmezik.

A községi, illetőleg városi előjáróságoknak ezen kérelmeket elősegítő és támogató eljárása — eltekintve attól, hogy a kérvények elbírálására hivatalos parancsnokságoknak felesleges munkát és a kérelmező magánfeleknek indokolatlan kiadást okoz — a tényleges harctéri katonai szolgálatot is hátrányosan befolyásolja, amennyiben a kérelemről tudomást szerzett legénységnél az indokolatlanul előterjesztett kérvények tagadó elintézése miatt a munkakedv és szolgálati ténykedés tekintetében bizonyos hanyatlás észleltetett.

Mindezeknél a nyomós okoknál fogva és különösen arra való tekintettel, hogy a harctérben szolgáló legénységnek főleg gazdasági okokból igényelt szabadságoltatása tekintetében az illetékes csapatparancsnokságok kimerítően utasítottak és a legénység is kitanítást nyert, a belügyminiszter felhívja a vármegyék alispánjait, hogy utasítsák a vármegye területén levő összes községi és r. t. városi előjáróságokat ezen visszás, sőt a katonai szolgálat érdekeire káros állapot haladéktalanul megszüntetésére. Az ily ügyekben hozzájuk fordulókat felvilágosítván, hassanak oda, hogy a csak rövid idő előtt a harctérre vonultak hozzátartozói nem kivétel, hanem csak általános természetű okok alapján szabadságoltatás iránt ne folyamodjanak és ily folyamódásokat a hatóság igazolással ne lásson el.

Népfelkelők bevonulása.

Az 1885. évtől 1897. évig bezárólag terjedő időközben született, továbbá a népfelkelésről vagy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján kirendelt (igénybevett), de ezen szolgálatból időközben elbocsátott összes 1865—1897. évi születésű magyar állampolgárok (munkások, kocsisok, hajcsárok stb.), ha a megtartott népfelkelési be-mutató szemlén vagy utószemlén népfelkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak, 1916. évi augusztus 28-án (legkésőbb déli 11 óráig) — amennyiben névszerint felmentye nincsenek — a népfelkelési igazolványi lapon feltüntetett m. kir. honvédkiegészítő, illetve cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére népfelkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.

Akik önkéntes belépés folytán a m. kir. honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) fent megjelölt napig besorozattak, tényleges szolgálatra szintén 1916. évi augusztus 28-án kötelesek bevonulni.

Tartalékos tisztek ténylegesítése.

A hadügyminiszter pórtrendelettel szabályozza és részben megváltoztatja a ténylegesítés eddigi rendjét. Ha a ténylegesítésért folyamodó tartalékos tisztek kérelme a kérvény beadása után szenvedett sebesülés, fogságba jutás, törvényszéki vagy becsületbeli eljárás, avagy elhalálozás folytán már nem tényleges, vagy kérdésessé vált, ezt a csapat-lestnek sürgőnyleg kell bejelentenie a hadügyminiszteriumnak. Kadettaspiránsok aktiválás iránt beadott kérelmei csak kadettá (záslóssá) való előléptetésük után — nem sorozott népfelkelők ily irányú kérelmei csak sorozás után, kevésbé

alkalmasoké pedig csak a hadi szolgálatra való teljes alkalmasság. elérése után kerülhetnek elintézés alá.

Gazdasági felmentések meghosszabbítása.

A honvédelmi miniszter az őszi szántás-vetési és egyéb fontos gazdasági munkálatokhoz fűződő közgazdasági és katonai érdekekre való tekintettel felhatalmazta a járási főszolgabírókat, hogy a most érvényben levő, illetve a szeptember 30-áig még érvénybe lépő és meghatározott időre szóló felmentéseket, amelyeket a hadügyminiszter vagy a honvédelmi miniszter az önálló mezőgazdának és hozzátartozóinak, a mezőgazdasági alkalmazottnak és felügyelő közlegeknek, továbbá a mezőgazdaságban okvetlenül szükséges kovácsoknak, bognároknak és molnároknak engedett, 1916. november 30-ig meghosszabbíthassák.

A háború krónikája.

Augusztus 13. A Kárpátokban küzdő német és osztrák és magyar csapatok támadása sikeresen halad előre. Tegnap 700 orosz fogtak el és 3 gépfegyvert zsákmányoltak. A Worochtától délkeletre megkísérelt orosz ellentámadásokat visszavertük. — A Görctől keletre fekvő magaslatokon csapataink újra visszavertek egy erős támadást és itt 10 olasz tisztet és 140 főnyi legénységet elfogtak. A Monte San Gabriele és a Monte Santo olasz tüzérsg heves tüze alatt állt. — A Maas jobbpartján kézigránáltámadásokat és az erőd ellen intézett erős gyalogsági támadásokat vertek vissza a franciák súlyos veszteségeivel a németek. A nyugati harctéren az angolok és franciák több támadása megfúszult.

Augusztus 14. Vorochtától délkeletre csapataink állásait újabb heves támadásokkal szemben megvédték. Sztaniszlautól nyugatra két orosz hadosztályt éjjel-nappal tartó harcokban visszavetettünk. — Az olaszok a Monte San Gabriele közti új harcvonalunkat nagy haderővel támadták. Csapataink több olasz támadást vertek vissza. Újra igen heves harcok fejlődtek ki a Görctől keletre fekvő magaslatokon is. Az olasz támadás megkezdése óta 5000 főnyi legénységet, közte több mint 100 tisztet fogtunk el. — A Thiepval és a Somme között szövetkezett ellenségeink tegnap egész erejüket összeszedték egy egységes támadásra, mely a támadók leg súlyosabb veszteségei mellett összeomlott. Tovább délre a Sommeig az újra és újra előretörő franciákkal heves közelharcokra került a sor. Közvetlenül a Sommetől délre egy Biaches ellen irányuló francia támadás összeomlott.

Augusztus 15. A Dnyesztertől délre nem volt lényeges esemény. A Mariampoltól északra emelkedő magaslatokon tegnap tűzzinkkel szétugrasztottunk egy rohamozó orosz lovasdandárt. Kozovától nyugatra csapataink fosztogató orosz osztagokat elkergettek. Augusztovkánál és Zborov területén zászlóaljaink számos orosz támadást elhárítottak. — Jelentékeny olasz erők a Vallone-völgytől keletre levő állásainkat Lokvica és a Wippach között hétszer támadták meg, csapataink azonban minden alkalommal teljesen visszaverték. A Görctől keletre emelkedő magaslat, a Monte San Gabriele és a Monte Santo heves ágyútűz alatt állottak. — A Thiepval—pozíresi országúttól délnyugatra az angoloknak tegnap reggel sikerült mintegy hétszáz méter szélességben legelőt levő német állásba behatolni. Ma éjjel ellentámadásukkal ismét kivetették. Guillemont és a délre csatlakozó vonal előtt az ellenség tömegtámadásait leg súlyosabb veszteségei mellett a németek visszaverték.

Augusztus 16. Moldavától nyugatra Bukovinában támadásaink előrehaladtak. Az ellenség által szivósan védelmezett egyes állások elfoglalása alkalmával 600 orosz fogtak el és 5 gépfegyvert zsákmányoltunk. Sztaniszlaunál és Jezupoltól délre Kövess vezérezredes hadserege egyes előretöréseket visszavert. — Az olaszok támadásait úgy a Görctől keletre fekvő magaslatok ellen, mint a Wippachtól délre Lokvicáig terjedő szakaszon is szakadatlanul nagy tömegekkel folytatták és ugyanakkor a szomszédos területeket erős tüzérsgű tűz alatt tartották. Csapataink az összes rohamokat véresen visszaverték. — Az angolok tegnap déltől kezdve megújították támadásaikat. A franciák két ízben ismételték meg hiábavaló erőfeszítéseiket Maurepas és Hem között.

Augusztus 17. Capul vidékén a szövetséges csapatok sikereiket a Stara-Wypcina magaslát elfoglalásával fejlesztették tovább. Ezen a területen a harc igen nagy elkeseredéssel folyik. Horozankánál, Monaszterzskától nyugatra, magyar-osztrák csapatok újra heves orosz támadásokat vertek vissza. — Az Armentierestől délkeletre levő harcvonalon és Artoisban tegnap is élénk volt a harci tevékenység. Pozíres vidékén az angolok sikertelen támadásaikat tegnap reggelig folytatták. — A görçi szakaszon az ellenség a Salcano-Vertoiba vonaltól keletre és Oppachiasellánál levő magaslati állásaink ellen heves támadásait megismételte. Majdnem mindenütt már tüzelésünk megfúszította a támadást, egyes helyeken azonban, ahol az olaszok legelső árkaikban megvetették lábukat, ellentámadásunk újra kiverte őket. Az ellenséget a leg súlyosabb veszteség érte és itt 480 olaszt, köztük egy alezredest és 7 más tiszte fogunk el, valamint 6 géppuskát és két aknavetőt zsákmányoltunk.

Augusztus 18. Az ellenség több mint 12 órán át szakadatlanul támadásra hajszolta előre tömegeit állásaink ellen. A legtöbb roham akadályainknál összeomlott. — A Sommetől délre Belloy vidékén harc folyt. Itt a franciák 500 méternyi szélességben megvetették lábukat. Innen nyugatra és Estéesnél a németek visszaverték az ellenséget. A Maas mindkét partján újra fokozódott a tüzérsgű tevékenység. — Mig az olaszok tegnapi tevékenysége a Plava és Wippach közt levő harcvonalon élénk tüzérsgű tüzelésre szorítkozott, e folyó és Opachiasella közt levő állásainkat mély tagozású rohamoszlopokban ötször támadták meg. Csak egy helyen voltak csapataink kénytelenek az ellenséget közelharcban visszavetni. Rohamaik minden többi ponton rendkívül súlyos veszteségükkel már tüzelésünkben omlottak össze.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

Sz. J. Jövő számunkban közöljük.

Aug. 18. — Szövetségi hűség. Mindegyikben megvillan néhány költői gondolat, de egészben véve csak rimbe szedett prózák. Nem közölhetjük.

KRONDORFI

természetes savanyúvíz

bor, pezsgőhöz legjobb ital.

Főraktár: REININGER DEZSÓ, Veszprém.

Anyakönyvi kivonat.

— 1916. augusztus 1-től 1916. augusztus 12-ig. —

Születés.

Tóth István mezőgazdasági cseléd és Papp Eszter leánya Erzsébet r. kath. — Nagy Teréz gyári munkásnő fia Dezsó ref. — Müller Imre vasúti raktár-munkás és Moizer Anna leánya Ilona Anna r. kath. — Dornbach Magdolna házicseléd leánya Magdolna r. kath.

Halálozás.

Varga Mihály napszámos r. kath. 65 éves. — Deucher János r. kath. 1 hónapos — Lukács Istvánné Pál Erzsébet magánzó ref. 60 éves. — Kiss Ferenc r. kath. 4 hónapos. — Agy Péterné Bercsik Mária napszámosnő r. kath. 27 éves. — Kargus István r. kath. 1 hónapos. — Pintér András r. kath. 12 éves. — Tóth Ferenc temetőőr r. kath. 72 éves. — Macher Teréz r. kath. 9 hónapos. — Kovács Dénes Sándor r. kath. 17 hónapos. — Michelini János cinöntő r. kath. 92 éves. — Szmoligovics Gergely községi aljegyző r. kath. 52 éves. — Endrédi Mária hirlapel-árusító r. kath. 29 éves. — Borsódi Mária r. kath. 2 hónapos. — Kovács Eszter ágh. ev. 4 hónapos. — Fodor István r. kath. 2 éves. — Szabó Julianna r. kath. 14 hónapos. — Libis József cipésziparos r. kath. 60 éves. — Kólinger Ferenc r. kath. 6 hónapos. — Nagy István ügyvédi díjnok r. kath. 21 éves. — Németh Sándor szegényházi tag r. kath. 78 éves.

Házasság.

Salamon Béla özv. m. kir. honvédszázados gazdasági tiszt r. kath. és Turóczy Ilona Teréz ref. — Gyulai Dániel özv. műkértesz r. kath. és Szabó Ilona varrónő r. kath. — Nagy István özv. csizmadiaiparos ref. és Horváth Julianna özv. magánzó r. kath.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

Fogászati műteremVeszprém, Rakóczi-tér 22. sz. Telefon 49. inter-urban**Wellner Gyula**régí jóhírű fogászati műterme.
Rendelkezésre áll az összes fog-
gászatba vágó műveletekre.**Foghuzás, fogtömés,
műfogak, fogsorok.**A szájpadiás nélküli műfogak
speciális készítője.

Számfalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

**A Közgazdasági Bank és
Takarékpénztár
Veszprémben**

állandó betétek után

4¹/₂%kamatot fizet, s az intézet fizeti
a tőkekamat-adót is.**Bakos Kálmán**fűszer-, csemege- és gyarmatárú-
kereskedő, ásványvíz nagy raktára
VESZPRÉM.

Telefon 55. Sürgöny Bakos kereskedő Veszprém.

Tavaszi idényreaz összes gyógy- és ásványvizek
friss töltésben megérkeztek ::Mohai Ágnes, Rohitsi templom és
Styria, Salvator, Gieshübler, Bik-
szádi, Selters, Borszéki, Karlsbadi,
Csizi, Répáti, Billini, Marienbadi,
Mühlbrunn Sprudel, Schlossbrunn,
Málnási Siculia és Mária, Parádi
kénes és Arzen, Preblau, Guber,
Igmándi és Ferenc József keserűvízFőraktára Veszprém és vidéke részére
a szt. Lukács Kristályviznek,

árak patent porcellándugós üveggel együtt:

90 fill. 84 fill. 76 fill. 50 fill.
2 lit. 1¹/₂ lit. 1 lit. 1¹/₂ lit.**Finom hentesárak,**
sajtok, déligyümölcsök, korai
főzelékek. Bor, pezsgő, likőrök

Hus-, gyümölcs-, főzelékkonzervek

Gerbaud (Kugler) raktára

Linoleumok és padlóbeeresztő szerek

ROLAND FERENCorgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivi-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árban számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.**HIRDETÉSEK**

felvételnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKATa legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendőugymint: rópiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetésmények, falragaszok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyek, meghívók, eljegyzési és es-
ketési tudósítások, számlák, címkék,
stb. stb., jutányos árakon számítva.plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle**HIVATALOS NYOMTATVÁNYT**melyek tetszés szerint fűzve vagy
bekötve szállíthatnak. Hivatalos le-
velepapírok és borítékok, okmánybori-
tékek mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonalas csinos vizsgála-
pok, tetszés szerinti mennyiségben. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
írópapírral, ugyanígyen fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61